

आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयको अपिल

राष्ट्रिय गौरवको मेलम्ची खानेपानी आयोजना अन्तर्गत २७.६ किमी लामो सुरूड, ८.५ करोड लिटर प्रतिदिन पानी प्रशोधन गर्न सक्ने क्षमता भएको सुन्दरीजलस्थित पानी प्रशोधन केन्द्र (Water Treatment Plant), पानी संकलन गर्ने १० पोखरीहरू (कुल क्षमता ७ करोड ५० लाख लिटर), ७३०,००० मिटर लामो वितरण प्रणाली (Distribution Network Improvement) अर्थात् DNI अन्तर्गत) को निर्माण र ८५,००० धारा जडान सम्बन्धी कार्य द्रुत गतिमा चलि रहेको छ । आयोजना निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा प्रवेश गरिसकेको अवस्थामा आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय र अन्य सरकारी निकायहरू, निर्माण व्यवसायीहरू, विकास साभेदारहरू र विज्ञहरूको ध्यान आयोजनासम्बद्ध संरचनाहरूका साथसाथै संचालनसँग सम्बन्धित जोखिमहरू र तिनको न्यूनीकरणमा केन्द्रित हुँदै गएको छ । संभावित जोखिमहरू पहिचान गरी तिनीहरूको न्यूनीकरण गर्नका लागि निर्देशनालयले विभागीय मन्त्रालय, सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीहरू, विषयविज्ञहरूसँग समयसमयमा छलफल, बौद्धिक बहसको आयोजना गर्दै आइरहेको छ । यिनै अभ्यासहरूको फलस्वरूप आयोजना संचालनसँग सम्बन्धित जोखिमहरूको पहिचान गर्न र नीतिनिर्माताहरूको, विकास साभेदारहरूको ध्यान आकृष्ट गर्न पनि संभव भएको छ ।

यस्ता अभ्यासहरूबाट प्राप्त हुने निचोडहरूले एउटा भरपर्दो, कार्यान्वयन-योग्य रणनीति तयार गर्न सघाइ आयोजना संचालनसम्बद्ध जोखिमहरू कम गर्न सघाउने आशा गर्न सकिन्छ । जोखिमहरू शून्यमा भार्न संभव हुँदैन, कम गर्न भने सकिन्छ । यसका लागि निर्माण व्यवसायी, निर्देशनालय लगायतका विभिन्न सरकारी निकायहरू, नीतिनिर्माताहरू र आमजनले मिलेर काम गर्नुपर्ने हुन्छ । निर्देशनालय यस्ता जोखिमहरू, समस्याहरू कम गर्न लागिपरेको छ । आशा छ, हाम्रो यस प्रयासमा विगतमा भैँ नेपाल सरकार, विकास साभेदारहरू, आमजन, दातृ निकायहरूबाट आवश्यक सहयोग प्राप्त हुनेछ । आयोजना निर्माण कार्य एकदमै महत्वपूर्ण चरणमा प्रवेश गरिसकेको समयमा काठमाडौं पानीको अधिल्ला अंकहरूमाभैँ यस अंकमा पनि हामीले आयोजनाका विविध पक्षहरूलाई समेट्ने प्रयास गरेका छौँ । बिर्सन नहुने कुरा के भने मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको सुरूड निर्माण कार्य सम्पन्न भैसकेपछि पनि घरघरमा पानी पठाउनुअघि आयोजनाका संरचनाहरूले पानीको दबाव थपन सक्छन्-सक्तैनन् अनि ठुलो परिमाणमा पानी पठाउँदा पाइपका ज्वाइन्टहरू फुट्न सक्ने खतरा कति छ सबै परीक्षण गर्नुपर्ने हुँदा मेलम्चीको पानी लक्षित क्षेत्रका प्रत्येक घरमा आइपुग्न केही महिना लाग्ने देखिन्छ । निर्देशनालय सम्बन्धित सबै पक्षहरूलाई यस तथ्यलाई मनन गरी आयोजना निर्माण कार्यमा सदाभैँ सहयोग पुऱ्याउनुहुन आग्रह गर्दछ ।

खानेपानी, सरसफाइ तथा फोहर पानी व्यवस्थापनमा सुधार विकसित समाज, सुन्दर र सक्षम सहरको आधार

■ आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयका आयोजना निर्देशक तिरेशप्रसाद खत्री, एशियाली विकास बैंककी सहरी विकासविद मिभियान क्याम्प्टो-बुलड्रिज र आयोजनाका परामर्शदाता इन्जिनियर ध्रुव रेग्मी मेलम्ची आयोजनाका पूर्वाधारहरूको निरीक्षण गर्नक्रममा सुन्दरीजलमा ।

निर्देशनालयको कार्य प्रगति

खानेपानी सम्बन्धी संरचनाहरू

लामो समयदेखि मेलम्ची खानेपानीको पर्खाइमा रहेका उपत्यकावासीहरूको प्रत्येक घरमा खानेपानी पुऱ्याउन आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयले अहोरात्र काम गरिरहेको छ । पुराना र जीर्ण संरचनाहरूलाई नयाँ वितरण प्रणालीले प्रतिस्थापन गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

उपत्यकाका विभिन्न स्थानहरूमा पानी संकलन तथा वितरण गर्नका लागि नौ स्थानमा १० पानी पोखरीको निर्माण कार्य द्रुत गतिमा अघि बढिरहेको छ । आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयले हालसम्म करिब ७३०,००० मिटर वितरण संजाल सुधार (DNI) पाइपलाइनमध्ये करिब ६१७,३९० मिटर पाइपलाइन र ८५,००० मध्ये ४२,००० घरधुरीमा धारा जडान गरिसकेको छ ।

थोक वितरण प्रणाली (Bulk Distribution System) निर्माण र खानेपानी वितरण संजाल सुधार

(Distribution Network Improvement) का क्रममा व्यस्त सडक खण्डहरूमा पाइपलाइनको निर्माण कार्य सम्पन्न हुने चरणमा छ । थोक वितरण प्रणालीका प्याकेजहरू अन्तर्गत निर्देशनालयले कुल ७७,५०० मिटर लम्बाइको पाइपलाइन बिछ्याउनुपर्नेमा तत्काल पानी वितरण गर्न आवश्यक पर्ने करिब ६५,००० मिटर पाइपलाइन बिछ्याइसकेको छ ।

खानेपानीको पाइपलाइन बिस्तारको क्रममा आयोजनाको वातावरण व्यवस्थापन योजना अनुशरण गर्दै सकभर सवारी साधन तथा सर्वसाधारणलाई पर्ने असुविधा न्यूनीकरण गर्नमा ध्यान केन्द्रित गरिएको छ । निर्देशनालय आयोजनाका भौतिक संरचनाहरूको निर्माणका क्रममा आमजनले भोग्नुपरेका असुविधाहरूप्रति सचेत छ, विभिन्न स्थानहरूमा खनिएका सडकखण्डहरूको पुर्नस्थापना गर्दै धुलो र हिलोको समस्या समाधान गर्ने प्रयास गरिरहेको छ ।

काठमाण्डौ उपत्यका फोहर पानी व्यवस्थापन आयोजना

काठमाण्डौ उपत्यकामा मेलम्ची खानेपानी आयोजनाबाट खानेपानी आपूर्तिमा सुधार हुने र यस सँगै घरायसी प्रयोजनबाट विसर्जन हुने फोहर पानीका कारण उपत्यकाभित्रका नदी र खोलाहरू थप प्रदूषित हुने तथ्यलाई मध्यनजर गरी सन् २०१३ देखि एशियाली विकास ब्यांक र OPEC कोषको ऋण सहयोगमा काठमाण्डौ उपत्यका फोहर पानी व्यवस्थापन आयोजना संचालन भैरहेको छ । यस आयोजनाको अनुमानित लागत रु १४ अर्ब रहेको छ ।

उपत्यकाका १८ नगरपालिका क्षेत्रलाई समेट्ने यस आयोजनाबाट हाल हनुमन्ते, खस्याङखुसुङ र मनोहरा

खोलाहरूको दुबै किनारहरूमा इन्टरसेप्टर ढल बिछ्याउने कार्य भैरहेको छ । यस आयोजनाबाट यी खोलाका किनारहरूमा निर्माणधीन करिब ४५ किलोमिटर इन्टरसेप्टर ढल र वाग्मती सम्भता एकीकृत परियोजनाबाट वाग्मती र विष्णुमती नदीहरूको किनारमा निर्माण सम्पन्न र निर्माणधीन इन्टरसेप्टर ढलहरूबाट संकलित फोहर पानी यस आयोजना अन्तर्गत उपत्यकाका विभिन्न ४ स्थानहरू – भक्तपुरको सल्लाघारी, ललितपुरको कोडकु (बालकुमारी) र धोबीघाट र काठमाण्डौको गुह्येश्वरी – मा निर्माणधीन आधुनिक प्रदूषित पानी प्रशोधन केन्द्रहरूमा (Wastewater Treatment Plants)

पुन्याइनेछ । विभिन्न क्षमताका यी प्रशोधन केन्द्रहरूबाट दैनिक १० करोड १० लाख लिटर पानी प्रशोधन गरेर नदी खोलाहरूमा विसर्जन गरिनेछ । उपत्यकाका अन्य स्थानमा पनि प्रदूषित पानी प्रशोधन केन्द्रको विस्तृत अध्ययन यस आयोजनाबाट भैरहेको छ ।

यस आयोजनाले उपत्यकाभित्रका नदी र खोलाहरूमा विसर्जन भैरहेको प्रदूषित पानीको व्यवस्थित संकलन एवं प्रशोधन गरेर मृतप्रायः अवस्थामा पुगेका नदी खोलाहरूलाई पुनर्जीवन दिनुका साथै पर्यावरण सन्तुलन र जनस्वास्थ्य सुधारमा समेत प्रत्यक्ष योगदान दिने अपेक्षा गरिएको छ ।

निर्माणधीन फोहर पानी प्रशोधन संरचनाहरूको संक्षिप्त प्रगति विवरण

निर्माण कार्य	निर्माण व्यवसायी	कूल ठेक्का रकम, रु	मुख्य काम	निर्माण शुरू मिति	सम्पन्न हुने मिति	हालसम्मको प्रगति	
						प्रतिशत	कार्य
गुह्येश्वरीमा प्रदूषित पानी प्रशोधन केन्द्रको निर्माण	भि ए टेक वाबाग लि, भारत	२,५५,८३,२०,०००	दैनिक १ करोड ६२ लाख लिटर क्षमताको प्रदूषित पानी प्रशोधन केन्द्र निर्माण	१ अगस्ट, २०१६	२२ जुलाई, २०१८	४१	विभिन्न संरचनाहरूको निर्माण कार्य भैरहेको
सल्लाघारी, कोडकु र धोबीघाटमा प्रदूषित पानी प्रशोधन केन्द्रहरूको निर्माण	साफवोन वाटर सर्भिस (होलिडिङ्ग), चिन	३,९२,०६,२२,४०६	सल्लाघारीमा दैनिक १ करोड ४२ लाख, कोडकुमा दैनिक १ करोड ७५ लाख र धोबीघाटमा दैनिक ३ करोड ७० लाख लिटर क्षमताको प्रदूषित पानी प्रशोधन केन्द्रहरूको निर्माण	७ मे, २०१७	६ नभेम्बर, २०१९	-	वेसिक डिजाइन र साइट तयारीका कार्यहरू भैरहेको
हनुमन्ते नदी किनारमा इन्टरसेप्टर ढल निर्माण	जिआइइटीसी-लामा-रमन जेभी, चिन-नेपाल	६३,६०,४२,९९८	२५.३३ कि मि इन्टरसेप्टर ढल प्रणाली निर्माण	३ मे २०१६	२३ अप्रिल, २०१८	१०	विभिन्न स्थानहरूमा ५,९५७ मि ट्युम पाइप बिछ्याउने काम सम्पन्न
मनोहरा नदी किनारमा इन्टरसेप्टर (interceptor) ढल प्रणाली निर्माण कार्य	जेडआइइटीसी-शर्मा-विकोड जेभी, चिन-नेपाल	७५,८६,६६,९७९	११.३६ कि मि इन्टरसेप्टर ढल प्रणाली निर्माण	२ नभेम्बर, २०१६	२३ अक्टोबर, २०१८	४	विभिन्न स्थानहरूमा १,२७३ मि ट्युम पाइप बिछ्याउने काम सम्पन्न
खस्याङखुसुङ खोला किनारमा इन्टरसेप्टर ढल निर्माण	लामा कन्स्ट्रक्सन	३४,७६,८२,०६०.७१	७.६ कि मि लामो ढल निर्माण	डिसेम्बर १५, २०१७	जुन ८, १०१९		

विभागीय मन्त्रीको उपस्थितिमा आयोजनाका जोखिमहरूबारे बहस

मेलम्ची खानेपानी आयोजना सुसम्पन्न हुने चरणमा रहेको बेला खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालय, आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय लगायतका सरकारी निकायहरू, अन्तर्राष्ट्रिय विकास साझेदारहरू, नीतिनिर्माताहरू, आयोजनासम्बद्ध निर्माण व्यवसायीहरूको ध्यान आयोजना संचालनसम्बन्धी जोखिमहरूमा केन्द्रित हुँदै गएको छ । जोखिम पहिचान गरी तिनीहरूको न्यूनीकरण गर्ने रणनीति तयार पार्ने उद्देश्य लिइ निर्देशनालयले केही महिना यता विज्ञहरूसँग विचार-विमर्श र छलफल गर्दै आएको छ ।

यसै सन्दर्भमा निर्देशनालयले गोकर्णमा कार्तिक १० गते जोखिम व्यवस्थापन कार्यशालाको आयोजना गर्यो । खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्री महेन्द्र यादवले कार्यशालाको उद्घाटन गर्नुभएको थियो । कार्यशालाका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका थिएः क) संभावित जोखिमहरूको मूल्यांकन र प्राथमिकता निर्धारण ख) जोखिम व्यवस्थापन योजना तयार गर्नको लागि प्रक्रिया शुरू गर्नु, जसको उद्देश्य हो मेलम्चीको पानी घरघरमा

आइपुग्ने सुनिश्चितता गर्नु । कार्यशालामा खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालय, मेलम्ची खानेपानी विकास समिति, निर्देशनालय, काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड, एशियाली विकास ब्यांकका पदाधिकारीहरू, परामर्शदाताहरू र निर्माण व्यवसायीहरूको सहभागिता रहेको थियो । कार्यशालामा आयोजनाका संरचनाहरूमा विद्यमान जोखिमहरू र उत्पन्न हुनसक्ने जोखिमहरूबारे, पानी प्रशोधन संयन्त्र, थोक वितरण प्रणाली (BDS), पोखरीहरू, वितरण संजाल सुधार (DNI), काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेडको संस्थागत तथा व्यवस्थापन तयारीबारे छलफल भएको थियो ।

निर्देशनालयले भाद्र २७, २०७४ गते काठमाण्डौमा मेलम्ची खानेपानी आयोजनाका विविध पक्षहरूबारे साझेदारहरूसँग छलफलको आयोजना गर्यो । एशियाली विकास ब्यांकको सहयोगमा यांग्री र लार्के खोलाको पानी मेलम्ची खोलामा मिसाइ, मेलम्ची आयोजनाको चरण १ र चरण २ मार्फत् काठमाण्डौ उपत्यकामा दैनिक ५१ करोड लिटर पानी आपूर्ति गर्ने तयारी चलिरहेको

बेला छलफल आयोजना गरिएको थियो । छलफलमा खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालयका सचिव कृष्णराज बिशी, मन्त्रालयका सह-सचिव अनिल भद्र खनाल, निर्देशनालयका आयोजना निर्देशक तिरेश प्रसाद खत्री, काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्डका कार्यकारी निर्देशक संजीव विक्रम राणा, मेलम्ची खानेपानी विकास बोर्डका कार्यकारी निर्देशक रामचन्द्र देवकोटा, काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेडका महाप्रबन्धक महेश भट्टराइ, परामर्शदाताहरूका प्रतिनिधिहरू, एशियाली विकास ब्यांकका परामर्शदाताहरू सुमन शर्मा र संजय अधिकारी, नेपालस्थित एशियाली विकास ब्यांक र आयोजना तयारीका लागि प्राविधिक सहयोग (PPTA) का पदाधिकारीहरू सहभागी हुनुहुन्थ्यो । सत्रलाई सम्बोधन गर्दै निर्देशनालयका आयोजना निर्देशक खत्रीले छलफलका विषयहरू 'मेलम्ची आयोजनाको संचालनसँग सम्बद्ध जोखिमहरू र ती जोखिमहरू कम गर्नमा सरोकारवालाहरूको भूमिका'को बारेमा चर्चा गर्नुभएको थियो ।

एशियाली विकास ब्यांकका उप-महानिर्देशकद्वारा आयोजनाका पूर्वाधारहरूको निरीक्षण

■ मेलम्ची आयोजनाका संरचनाहरूको भ्रमणको क्रममा एशियाली विकास ब्यांकको नेपालस्थित कार्यालयका राष्ट्रिय निर्देशक मुख्तोर खामुदखानोभ । साथमा ब्यांकका उपमहानिर्देशक दिवेश एन शरण, आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयका उपकार्यकारी निर्देशकहरू दिवाकर प्रसाद ढकाल र हिमेश आनन्द वैद्य ।

एशियाली विकास ब्यांकका पदाधिकारीहरूले मेलम्ची खानेपानी आयोजनाका संरचनाहरूको निरीक्षण गर्ने र ब्यांकको ऋण-३००० (Loan-3000) को समीक्षा गर्ने क्रममा कार्तिक १५, २०७४ गते बालाजुस्थित निर्माणाधीन पानीपोखरी (Service Reservoir Tank) को अवलोकन भ्रमण गर्नुभयो । भ्रमणमा आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय, निर्माण व्यवसायी र परामर्शदाताका प्रतिनिधिहरूको उपस्थिति थियो ।

भ्रमणका क्रममा आयोजना निर्देशक तिरेश प्रसाद खत्री, आयोजनाका उपनिर्देशकद्वय हिमेश आनन्द वैद्य र दिवाकर प्रसाद ढकाल, डिजाइन सुपरभिजन कन्सल्टयान्ट (सम्बद्ध निर्माण व्यवसायी) का तर्फबाट उप-टोलीनेता इजिनियर नन्द बहादुर खनालले बालाजुस्थित निर्माणाधीन पानीपोखरीबारे ब्यांकका पदाधिकारीहरूलाई जानकारी गराउनुभएको थियो । भ्रमणमा ब्यांकको दक्षिण एशिया विभागका महानिर्देशकको कार्यालयका उपमहानिर्देशक दिवेश एन

शरण, ब्यांकको नेपाल कार्यालयका राष्ट्रिय निर्देशक मुख्तोर खामुदखानोभ र ब्यांकका शहरी विकासविद भिभियन क्याट्रो वुलड्रिज सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

भ्रमणपछि संचारमाध्यमसँग कुरा गर्दै शरणले मेलम्ची आयोजना छिटो सम्पन्न गर्न दबाव भएपनि निर्माण कार्यको गुणस्तरमा संभौता हुनुहुँदैन भन्नुभएको थियो । खामुदखानोभले आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयले निर्माणकार्यहरूको नजिकबाट अनुगमन गर्नुपर्ने बताउनुभएको थियो । उहाँले अन्तर्निकाय समन्वय हुनुपर्नेमा जोड दिँदै आयोजना समयमै सम्पन्न हुनुपर्छ तर निर्माणकार्यको गुणस्तरमा संभौता हुनुहुँदैन भन्नुभएको थियो । क्याट्रो-वुलड्रिजले एशियाली विकास ब्यांकले नेपालमा विकास र ज्ञानको क्षेत्रमा साभेदारको भूमिका खेलिरहेको बताउनुभएको थियो । उहाँले चरणबद्ध रूपमा आयोजनाका कार्यहरू सम्पन्न गर्दै जानुपर्ने बताउनुभयो । ब्यांक आयोजनालाई आर्थिक सहायता प्रदान गर्न प्रतिबद्ध रहेको बताउनुभयो ।

संरचनाहरूको निरीक्षण

■ मेलम्ची आयोजनाका विविध पक्षहरूबारे मन्त्रालयका सचिव कृष्णराज बिसीलाई जानकारी गराउँदै आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयका उपकार्यकारी निर्देशक हिमेश आनन्द वैद्य । साथमा आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयका आयोजना निर्देशक तिरेश प्रसाद खत्री ।

खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालयका सचिव कृष्णराज बिसी र अन्य पदाधिकारीहरू, आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय, काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड, मेलम्ची खानेपानी आपूर्ति विकास बोर्डका अधिकारीहरू, आयोजनासम्बद्ध संरचनाहरूको निर्माणमा संलग्न निर्माण व्यवसायीका प्रतिनिधिहरू तथा एशियाली विकास ब्यांक नेपाल कार्यालयका परामर्शदाताहरूले कार्तिक १, २०१७ गते सुन्दरीजलस्थित पानी प्रशोधन केन्द्र (Water Treatment Plant) र महाकालस्थित पोखरी, महाराजगंजस्थित पानीपोखरी लगायतका थोक वितरण प्रणाली (BDS) सम्बद्ध विभिन्न संरचनाहरूको निरीक्षण भ्रमण गर्नुभयो ।

एशियाली विकास ब्यांकद्वारा पूर्वाधार निरीक्षण

आयोजना तयारीका लागि प्राविधिक सहयोग (PPTA) को एक समीक्षा टोलीले कार्तिक महिनाको अन्त्यतिर मेलम्ची खानेपानी आपूर्ति आयोजना - दोस्रो चरण अन्तर्गतका विभिन्न भौतिक पूर्वाधारहरूको निरीक्षण गर्यो । एशियाली विकास ब्यांकको नेपालस्थित स्थायी कार्यालयका पदाधिकारीहरू, टोलीका परामर्शदाता र आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयका परामर्शदाताहरू सम्मिलित टोलीले प्रस्तावित दोस्रो मुख्य मेलम्ची खानेपानी वितरण लाइन अन्तर्गत पर्ने विभिन्न स्थानमा रहेका संरचनाहरूको अवलोकन गरेको थियो । मेलम्ची आयोजना (चरण १) अन्तर्गत उपत्यकाका घरघरमा दैनिक १७ करोड लिटर प्रशोधित पानी ल्याइपुर्याउने लक्ष्य रहेको छ ।

दोस्रो चरण अन्तर्गत यांग्री र लार्के खोलाको पानी मेलम्चीमा मिसाइ थप ३४ करोड लिटर प्रशोधित पानी वितरण गर्ने योजना छ । मेलम्ची आयोजना सम्पन्न भएपछि आयोजनामार्फत् दैनिक ५१ करोड लिटर पानी वितरण हुनेछ । टोलीले चुच्चेपाटी, गोकर्ण, कोलमतिमा रहेका संरचनाहरू र सुन्दरीजल पानी प्रशोधन केन्द्रको अवलोकन गरेको थियो ।

सामुदायिक सचेतना तथा सुरक्षा सहयोग

परामर्शदाताको रूपमा परिचालन भएदेखि नै सामुदायिक सचेतना तथा सुरक्षा सहयोग (Community Awareness and Safeguards Support Consultant) ले विद्यालय सचेतना कार्यक्रम, सामुदायिक बैठकहरू लगायतका क्रियाकलापहरूमार्फत् मेलम्ची खानेपानी आपूर्ति आयोजना, स्वास्थ्य र सरसफाइको महत्व, वातावरणीय सुव्यवस्था, आयोजनाका विभिन्न संरचनाहरूको निर्माणमा खटिएका कामदारहरू र सम्बन्धित स्थानीय समुदायका जनताहरूको स्वास्थ्य र सुरक्षा जस्ता क्षेत्रमा काम गर्दै आइरहेको छ ।

श्रावण १, २०७४ देखि कार्तिक अन्त्यसम्मको अवधिमा परामर्शदाताले करिब २५ विद्यालय सचेतना कार्यक्रमहरूको आयोजना गरेको छ । ती कार्यक्रमहरू मेलम्ची खानेपानी आयोजना, व्यक्तिगत तथा सार्वजनिक स्वास्थ्य र सरसफाइको महत्व र वातावरण किन सफा राख्नुपर्छ भन्ने जस्ता विषयहरूमा केन्द्रित छन् । यी कार्यक्रमहरूमार्फत् परामर्शदाताले १,३४३ व्यक्तिहरू (मुख्यतः विद्यार्थीहरू) लाई सेवा पुऱ्याएको छ, सूचना प्रवाह गरेको छ । यस अवधिमा ६६ गुणासाहरू

प्राप्त भएकोमा परामर्शदाताले आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयसँग समन्वय गरी ४१ गुणासाहरू सम्बोधन गर्न सहयोग गरेको छ भने २५ गुणासाहरू सम्बोधन हुने क्रममा छन् । यसै अवधिमा परामर्शदाताले ३९ सामुदायिक भेलाहरू आयोजना गरेको थियो जसमा ६६० व्यक्तिहरू सहभागी भएका थिए ।

निर्देशनालय, अन्य सरकारी निकायहरू र सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीहरूसँग समन्वय गरी परामर्शदाताले आयोजना निर्माणका क्रममा आइपर्ने अप्ठ्याराहरू सुल्झाउने प्रयास गरिरहेको छ ।

यसैगरी मासिक, चौमासिक, अर्धवार्षिक, वार्षिक प्रकाशनहरू र काठमाण्डौ पानी मार्फत् आयोजनासम्बन्धी जानकारीहरू आमजनमाभ पुऱ्याउँदै आएको छ, विभिन्न माध्यमहरूबाट निर्देशनालयको सन्देश प्रवाह गरी आयोजना निर्माण कार्य अघि बढाउन प्रयत्नरत छ ।

हाल यो अभियानमा आमजन, निर्देशनालयका सरकारी निकायहरू, निर्माण व्यवसायीहरूलगायत सम्बन्धित सबैले भविष्यमा पनि आवश्यक सहयोग पुऱ्याइने रहनुहुनेछ भन्ने आशा गरेका छौं ।

मेलम्ची खानेपानी आयोजनासम्बन्धी प्रायशः सोधिने केही प्रश्नहरू

प्रश्न १: काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना भनेको के हो ?

उत्तर: काठमाण्डौ उपत्यकावासीलाई सहज र उचित खानेपानी व्यवस्था गर्न र हालको खानेपानी वितरण प्रणालीमा आवश्यक सुधारका लागि काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना संचालन गरिएको हो ।

यो आयोजना दुई चरणमा सम्पन्न हुनेछ । पहिलो चरणमा मेलम्चीको पानी २७.६ किमी लामो सुरुङ हुँदै काठमाण्डौको सुन्दरीजलमा निर्माणाधीन प्रशोधन केन्द्रमा प्रशोधन गरी थोक वितरण प्रणालीमार्फत् वितरण गरिनेछ । पहिलो चरण अन्तर्गत काठमाण्डौका पुराना पानी वितरण प्रणालीको सुधार पनि रहेको छ । हाल पहिलो चरण अन्तर्गतको निर्माण कार्य भैरहेको छ ।

दोस्रो चरणको तयारीका कामहरू पनि भैरहेका छन् । दोस्रो चरण अन्तर्गत मेलम्ची सुरुङबाट यांग्री र लार्के खोलाको थप पानी काठमाण्डौ ल्याउने र सुन्दरीजल प्रशोधन केन्द्रको विस्तारका कार्यहरू रहेका छन् ।

प्रश्न २ : मेरो घरको धारामा कहिलेदेखि पर्याप्त खानेपानी आउँछ ?

उत्तर : नयाँ तथा पुराना प्रणाली अन्तर्गत धारा जडान भएका केयुकेएलका ग्राहकका घरमा माघ, २०७५ भित्र हालको भन्दा उल्लेखनीय मात्रामा धेरै पानी आउने अपेक्षा गरिएको छ । केयुकेएलको पानी वितरण प्रणालीमा पानी थप गर्नको लागि केही निर्माण कार्य बाँकी छन् । जस अन्तर्गत सुरुङ खन्ने काम थोरै मात्र बाँकी छ र यो काम आगामी वर्षको शुरुमै सकिने अपेक्षा गरिएको छ । त्यसरी सुरुङबाट ल्याइएको पानी सुन्दरीजल प्रशोधन केन्द्रमा प्रशोधन गरी, आवश्यक परिक्षणका कार्यहरू गरी वितरण प्रणाली मार्फत् प्रत्येक घरमा मेलम्चीको पानी वितरण गरिनेछ ।

नयाँ प्रणालीबाट पानी वितरणसम्बन्धी लक्षित कार्यतालिका

साहचर्यपूर्ण कार्यहरू:	लक्षित मिति
मेलम्ची सुरुङ*निर्माण कार्यको समापन	जेष्ठ, २०७५
मेलम्ची सुरुङदेखि सुन्दरीजल प्रशोधन केन्द्रमा पानी स्थानान्तरण	श्रावण, २०७५

थोक वितरण प्रणाली (३००-१,४०० मिलिमिटर व्यासका पाइपहरू र ३,०००-९,५०० घनमिटर क्षमताका पानीपोखरीहरू) को testing, commissioning	असोज, २०७५
नयाँ जडान गरिएका वितरण संजालको क्रमिक रूपमा DMA-wise testing, commissioning र पानी वितरण	मंसिर, २०७५
वितरण सञ्जाल सुधार कार्य पुरा भइ पानी वितरणको शुरुवात	माघ, २०७५

*सुरुङ निर्माणकार्य चुनौतीपूर्ण छ । यो सँगै विगतमा भएका जस्तै कतिपय अनपेक्षित घटनाले गर्दा लक्षित मितिमा तल-माथि पर्नसक्छ ।

सुरुङ निर्माणकार्य चुनौतीपूर्ण छ । यो सँगै विगतमा भएका जस्तै कतिपय अनपेक्षित घटनाले गर्दा लक्षित मितिमा तल-माथि पर्नसक्छ ।

प्रश्न ३: मेरो घरमा केयुकेएलको नयाँ धारा जडान भएको छैन, पुरानै जडान यथावत् छ । के काठमाण्डौमा मेलम्चीको पानी आरम्भ भएमा पनि पानी उपलब्ध हुन्छ ?

उत्तर: हुन्छ । केयुकेएलका पुराना ग्राहकहरूले हाल रहेकै पाइपलाइनबाट निकट भविष्यमा थप पानी पाउने छन् । सुरुङबाट ल्याइने मेलम्चीको पानी काठमाण्डौमा थपिएपछि काठमाण्डौमा खानेपानीको उपलब्धतामा उल्लेखनीय वृद्धि हुनेछ । त्यसपछि मौजुदा वितरण प्रणाली तथा नयाँ वितरण प्रणालीसँग जोडिएका घरहरूमा पानी वितरण सहज हुनेछ । साथसाथै काठमाण्डौमा खानेपानी क्षेत्रको सुधार प्रक्रिया चरणबद्ध रूपमा अघि बढिरहनेछ ।

प्रश्न ४: केयुकेएलको धारा जडान गर्न के गर्नुपर्छ ?

उत्तर: केयुकेएलका उपत्यकामा रहेका १० वटा शाखाहरूमध्ये आफूलाई पायक पर्ने शाखामा गएर आवश्यक शुल्क बुझाउनुपर्छ । नयाँ धारा जडान गर्न सामान्यतया रु ८,००० जति लाग्छ । पुराना पाइप जडान भएका ग्राहकले पुरानो वितरण प्रणाली हटाएर नयाँ वितरण प्रणाली बिस्तार भैरहेको क्षेत्रमा नयाँ पाइप जडानको लागि शुल्क तिरेको रसिद आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालयलाई बुझाउनुपर्दछ । त्यसपछि निर्देशनालयले तपाईंको घरमा नयाँ मिटर सहितको धारा जडान गर्नेछ ।

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड (KUKL) उपत्यकामा खानेपानी वितरण गर्ने उद्देश्यले सार्वजनिक-निजी साझेदारी अवधारणा अन्तर्गत स्थापना भएको सेवाप्रदायक संस्थान हो । मेलम्ची खानेपानी आपूर्ति आयोजनाको पहिलो चरणको निर्माण सम्पन्न भएपछि आयोजना संचालनको सम्पूर्ण जिम्मेवारी केयुकेएलको हुनेछ । आयोजनाको पहिलो चरण निकट भविष्यमै सम्पन्न हुने भएको हुँदा केयुकेएलको जिम्मेवारी स्वभावतः वृद्धि हुनेछ । यस तथ्यलाई दृष्टिगत गरी केयुकेएलको संस्थागत क्षमता वृद्धि गर्ने प्रयासहरू जारी छन् ।

काठमाण्डौ उपत्यकामा पानी आपूर्तिबारे थप जानकारी कहाँबाट पाउन सकिन्छ ?

मेलम्ची सुरुङ र प्रशोधन केन्द्रसम्बन्धी जानकारीको लागि

मेलम्ची खानेपानी आपूर्ति बोर्ड वेबसाइट:

<http://www.melamchiwater.gov.np>

देवकोटा मार्ग, मध्य वानेश्वर, काठमाण्डौ

फोन : ०१४६८९६३, ०१४४६८९६४, ०१४४६८९६५

info@melamchiwater.gov.np

पानी पोखरी तथा वितरण संजाल सुधारसम्बन्धी समस्याहरूको लागि

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड,

आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय (KUKL-PID)

टंक प्रसाद घुम्ती सडक, अनामनगर

फोन : ०१४२२२९८६ र ०१४२२४९८६

info@kuklpid.org.np,

<http://www.kuklpid.org.np>

खानेपानी वितरण तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी

समस्याहरूको लागि :

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड (KUKL)

टोल फ्री : १६६-००१-२२२०२

Tel: 977-1-4262202, 4262205

E-mail: info@kathmanduwater.org,

Web <http://kathmanduwater.org>

सूचना

जनसमुदायको हितका लागि यस्तो बृहत् आयोजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा सर्वसाधारणलाई पर्न गएको असुविधाप्रति खानेपानी तथा सरसफाइ मन्त्रालय र आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय/काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड क्षमायाचना गर्दै यस कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनुहुन सम्बन्धित सबैलाई आग्रह गर्दछ ।

गुनासा र सुझावको लागि

आयोजना कार्यान्वयन निर्देशनालय

काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी लिमिटेड

अनामनगर, काठमाण्डौ

फोन नं: ४२२२९८६, ४२२४९८६ रकवरेन्सन १३१, फ्याक्स: ४२२४०५७

www.kuklpid.org.np